DAGENS NYHETER.

En utskrift från Dagens Nyheter, 2021-11-22 10:08
Artikelns ursprungsadress: https://www.dn.se/arkiv/ledare/signerat-hans-bergstrom-gatstenens-tyngd-far-inte-avgora/

LEDARE

Ledare: Signerat/Hans Bergström: Gatstenens tyngd får inte avgöra

PUBLICERAD 2001-07-24

UTVALD LÄSNING I DIN MEJLBOX

DN:s chefredaktör Peter Wolodarski väljer ut veckans mest läsvärda artiklar.

Skaffa nyhetsbrev

George Soros utvecklade för några år sedan ett viktigt perspektiv i en artikel för DN och andra ledande tidningar. Det handlade om politikens skala. Det behöver finnas en balans mellan frambrytande nya krafter i ekonomin och ett politiskt system som hanterar de friktioner de skapar, hävdade Soros.

I spåren av den gamla industriella revolutionen uppstod behov av socialförsäkringar, arbetstidsreglering, arbetarskydd, offentliga investeringar i utbildning och mycket annat. Utan sådana ordningar hade kapitalismen förmodligen segrat sig till döds. Dess svåra omställningar skulle ha lett till motreaktioner som överflyglat även dess goda sidor.

Soros menade nu att motsvarande situation uppstått i den globala ekonomin. Normsystem måste utvecklas mot exploatering av olika slag och för ett långsiktigt hållbart och hederligt beteende. Politiska beslutssystem behöver följa ekonomin till dess nya friktioner, dess större skala.

Ansvariga överenskommelser behöver träffas om sådant som miljö och flyktingproblem. Annars, befarade Soros med sin centraleuropeiska judiska bakgrund, riskerar den ökade internationella rörligheten att föda motkrafter som rentav kan övergå i en ny fascism på sina håll, och som i vart fall blir till hot mot det öppna samhället.

Rimligen är det något av denna tankebana om en balans mellan ekonomi och politik som finns även hos många som engagerat sig i "globaliseringsrörelsen". Desto svårbegripligare blir det varför rörelsens huvudmål nu tycks vara att hindra att politiker träffas på internationell nivå.

Det är som om man efter den gamla industrialiseringen skulle handgripligen ha försökt hindra att våra politiska partier möttes till kongress, eller att kommittéer samlades för att utforma pensionssystem och arbetarskyddsregler eller att riksdagen samlades för att anta lagar om civilrätt och söka upprätta hederliga domstolar.

Ett skäl kan vara att "globaliseringsrörelsen" gör det bästa till det godas fiende. "FN eller inget alls." Men minsta eftertanke borde

säga att det internationella politiska samarbetet måste ta sig olika former för att fungera.

Mellan den existerande nationalstaten och drömmen om en världsfederation behöver skapas regionala sammanslutningar, behändiga nog för att bli effektiva. Globala resultat underlättas av block som reducerar mängden förhandlingsparter (som vi nu sett under klimatdiskussionerna i Bonn).

Ledarna för de reellt tyngsta nationerna behöver kunna mötas och tala direkt med varandra för att få igång en del processer och hantera risker, som Japan/USA/EU när det gäller delar av världsekonomin, USA/Ryssland när det gäller en del kärnvapenfrågor. Att motsätta sig varje sådant forum och varje organisation på regional nivå, som Europeiska Unionen, är att låta en utopi förhindra vad som går att åstadkomma i den verkliga världen.

Men kanske är det här att söka rationella tankar för en rörelse där handlingen alltmer tycks ha blivit sitt eget mål. Man talar ibland om "regnbågsallians".

Det innebar i Seattle att krafter med rakt motsatt åsikt enades om att uttrycka protest. Sida vid sida gick fackföreningar som ville stoppa import från u-länder med ideella ungdomar som ville förbättra samma u-länders tillträde till de rikas marknader. Protesten, aktionen som sådan, var det gemensamma.

Men vi är farligt ute om styrkan i handlingen ersätter kraften i argumenten. Så länge vi talar om demokratier förutsätter den goda politiken en process av kunskapsbildning och argumentativa möten.

Det är inte säkert att protestanternas recept för att lyfta fattiga folk till bättre levnadsvillkor skulle ge avsett resultat, eller ens föra i rätt riktning. Kanske är inte ens "skuldavskrivning" någon särskilt viktig del av vägen framåt för länder misskötta av diktatorer och sönderbrutna av korruption.

Relevansen i olika förslag kan inte avgöras utifrån tyngden på de gatstenar som kastas. Inte heller kan opinionen i våra demokratier mätas med det måttet. Vettigt folk använder andra metoder för att uttrycka sin mening. Dyrkan av aktionen framför tankeutbytet hör inte demokratin till.

Hans Bergström

Chefredaktör och ansvarig utgivare

hans.bergström@dn.se

TEXT

BERGSTRÖM-HANS

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt